

VIOREL OLARU

INTRODUCERE
ÎN STUDIUL LIMBII PERSANE

مقدمه آموزش زبان فارسی

paideia

emblematic

București, 2024

Viorel OLARU este un pasionat cercetător al civilizației persane. S-a născut 14 februarie 1978, în localitatea Huși, este licențiat în teologie ortodoxă (2004), licențiat în filologie, specializarea, limbă și literatură arabă - limbă și literatură persană (2011), Universitatea București, masterat teologie ortodoxă, (2007), Universitatea Ovidius Constanța, doctor în teologie ortodoxă (2011), Universitatea Ovidius Constanța, traducător autorizat la Ministerul Justiției pe limbile arabă și persană.

Dintre cărțile sale amintim: *Samanizii și poezia neopersană: Secolul Samanid din Istoria Iranienilor și începuturile poeziei clasice persane. Între fabulos și faptul istoric real*, Editura Beta, 2012; *Sufism și poezie mistică în Persia*, Editura Herald, 2013; *Dicționar român - persan, persan - român, media și comunicare*, Editura universitară Carol Davila, București, 2014; *Cartea Psalmilor despre superioritatea omului și mesianismul biblic*, Editura universitară Carol Davila, București, 2015; *Sfânta Liturghie - de la Cina cea de Taină la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur. Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur Arhiepiscopul Constantinopolului (347- 407) în ediție bilingvă română și persană*, Editura universitară Carol Davila, București, 2015; *Verbele neregulate în Limba Persană. Reguli, excepții, dificultăți*, Editura universitară Carol Davila, București, 2016; *Aspecte de antropologie în psalmi și cărțile profeților mici*, Editura universitară Carol Davila, București, 2016; *Poezie persană clasică și modernă* 2016, Editura universitară Carol Davila, București, 2016; *Sfânta Cruce în teologie și cultul bisericii ortodoxe*, Editura universitară Carol Davila, București, 2019.

NOȚIUNI GENERALE

Pentru amatorii de rebus, cât și pentru curioși, dar mai ales pentru cei care vor să învețe persană, propunem să încerce să citească vestitele versuri ale poetului Sa'di Shirazi din Golestan (Grădina Trandafirilor), *Bani ādam* (Fiii lui Adam), date la sfârșitul acestei unități, scrisă în alfabet persan cu caractere comune persane și arabe. Pentru a le veni în ajutor dăm, în continuare, câteva explicații privind alfabetul și scrierea persană și anume: Limba persană folosește pentru scris un alfabet arab modificat. Principiile pe care se bazează acest alfabet sunt:

- alfabetul limbii persane conține 32 de litere; 28 sunt litere comune cu araba, iar patru sunt litere specifice limbii persane: پ (*pe*), چ (*ce*), گ (*gaf*), ژ (*je*).
- literele au nume, ا (*alef*), ب (*be*), پ (*pe*), ت (*te*), ث (*se*), ج (*gim*), چ (*ce*), ح (*he*), خ (*khe*), د (*dal*), ذ (*zal*), ر (*re*), ز (*ze*), ژ (*je*), س (*sin*), ش (*șin*), ص (*sad*), ض (*zad*), ط (*ta*), ظ (*za*), ع (*ain*), غ (*qain*), ف (*fe*), ق (*qaf*), ک (*kaf*), گ (*gaf*), ل (*lam*), م (*mim*), ن (*nun*), و (*vav*), ه (*ha, he*), ی (*ya, ye*).
- scrierea și citirea se face de la dreapta la stânga, la fel ca în limbile arabă, paștună, urdu, dari etc. Împrumuturile din arabă se scriu așa cum sunt scrise în arabă, dar sunt pronunțate conform regulilor de pronunție din sistemul fonetic persan .
- vocalele scurte (sunt trei asemenea vocale care în alfabetul latin sunt reprezentate de literele *a, o, e*), în cele mai multe cazuri, nu sunt reprezentate grafic, ele fiind deduse din context. Marcarea prezenței vocalelor scurte se face numai în manualele școlare.

- majoritatea literelor se leagă de literele care urmează în același cuvânt pe partea lor stângă. În prezentarea alfabetului vom preciza care sunt literele care nu se leagă de cele care urmează în cuvânt.
- sunt câteva litere care nu se leagă, în scrierea cuvântului de litera care urmează, și au numai o singură formă.
- aproape toate literele au o formă “prescurtată,” pentru situațiile în care se leagă de litera care le urmează în cuvânt, și o formă “întreagă,” când nu sunt legate. Deci forma prescurtată se folosește când litera respectivă este la începutul sau la mijlocul cuvântului, exceptând litera A, iar forma întreagă, la sfârșitul cuvântului sau când e folosită singură.

ت	پ	ب	آ vocala mamă (principală) آ، آء، اء، اِ
ح	چ	ج	ث
ر	ذ	د	خ
ش	س	ژ	ز
ظ	ط	ض	ص
ق	ف	غ	ع
م	ل	گ	ک
ی	ه	و	ن

ORTOGRAFIE

În limba persană există 32 de litere care se scriu de la dreapta la stânga. Aceste litere reprezintă consoanele și vocalele lungi.

ACCENTUL

Într-un cuvânt persan accentul cade pe ultima silabă, cu următoarele excepții:

- prefixele verbale می (*mi*) sau به (*be*) sunt accentuate;
- marca de acuzativ را (*rā*) și terminația de nedefinit „y” nu sunt accentuate niciodată, accentul translându-se pe prima silabă;
- într-un substantiv compus, accentul se pune pe cel de-al doilea cuvânt, pe când în cazul verbelor, accentul se pune pe primul cuvânt.

În persană, fiecare literă, în general, reprezintă un singur sunet, iar în combinațiile de litere și pronunția variază în funcție de sunetele adiacente. Ca în toate limbile există și excepții de la regulile de pronunție.

LITERELE ALFABETULUI PERSAN

1. Prima literă a alfabetului persan este “*alef*” ا ... آ ... ؛ reprezintă echivalentul sunetului „a” din limba română, reprezintă sunetul „a” din alfabetul fonetic și nu se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

- la începutul unui cuvânt indică prezența uneia din vocalele scurte (*a*, *o*, *e*) care nu sunt scrise.

♦ prima formă sau forma de început apare așa	آ، ا، ا، آ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ا		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ا		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ا		
دارا (<i>dara</i>)	دریا (<i>daryā</i>)	(<i>sarāb</i>) سراب	آنار (<i>anar</i>) انسان (<i>ensān</i>) أتاق (<i>otāq</i>) آسمان (<i>asmān</i>)

Toate literele sunt scrise sub formă izolată când urmează după literele آ، ا، ا، آ iar aceste litere sunt fără majuscule și la rândul lor nu se leaga niciodată cu litera următoare din cuvânt .

2. A doua literă a alfabetului persan este „be” ب; ... ب ... ب ... ب; reprezintă echivalentul sunetului „be” din limba română, reprezintă sunetul “be” din alfabetul fonetic și se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ب		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ب		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ب		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ب		
آب (<i>āb</i>)	شب (<i>šab</i>)	باب (<i>bāb</i>)	با (<i>bā</i>)

3. A treia literă a alfabetului persan este „pe” پ; ... پ ... پ ... پ; în limba română reprezintă sunetul „pe”, reprezintă sunetul „pe” din alfabetul fonetic și se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	پ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	پـ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	پ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	پ		
(<i>tup</i>) توپ	(<i>ceap</i>) چپ	(<i>bepar</i>) بپر	(<i>pā</i>) پا

4. A patra literă a alfabetului persan este „*te*” ت...ت...ت...ت; are corespondent în limba română cu sunetul „*te*”, reprezintă sunetul „*te*” în alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ت		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	تـ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ت		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ت		
(<i>tut</i>) توت	(<i>hast</i>) هست	(<i>ketāb</i>) کتاب	(<i>tar</i>) تر

5. A cincea literă a alfabetului persan este „*se*” س...ث...ث...ث; nu are corespondent în limba română, reprezintă sunetul „*se*” din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ث		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ثـ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ث		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ث		
(<i>asās</i>) اثاث	(<i>mosallas</i>) مثلث	(<i>masāl</i>) مثال	(<i>sarriā</i>) ثريا

Aceste litere au aceeași formă, deosebirea făcând-o punctele puse deasupra sau dedesubtul lor. Fiecare literă are o formă prescurtată, care se folosește la începutul și în mijlocul unui cuvânt, și o formă întregă, care se folosește la sfârșitul cuvântului sau când este folosită singură.

6. A șasea literă a alfabetului persan este „*gim*” ج ج..... ج..... ج ; nu are corespodent în limba română, reprezintă sunetul „*gim*” din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ج		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ج		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ج		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ج		
(<i>tāgi</i>) تاج	(<i>berengi</i>) برنج	(<i>pangeareh</i>) پنجره	(<i>giugeh</i>) جوجه

7. A șaptea literă a alfabetului persan este „*ce*” چ چ..... چ..... چ ; nu are corespodent în limba română, reprezintă sunetul „*ce*” din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	چ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	چ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	چ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	چ		
(<i>pārch</i>) پارچ	(<i>gach</i>) گچ	(<i>bacceh</i>) بچه	(<i>ceašm</i>) چشم

8. A opta literă a alfabetului persan este „*he*” ح ح..... ح..... ح ; nu are corespodent în limba română, reprezintă sunetul „*he*” din alfabetul

fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ح		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ح		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit	ح		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ح		
(<i>ruh</i>) روح	(<i>masih</i>) مسیح	(<i>Mohammad</i>) محمّد	حاج (<i>hāj</i>)

Este litera cel mai puțin folosită fiind întâlnită mai ales în cuvintele de origine arabă.

9. A noua literă a alfabetului persan este „*khe*” خ...خ...خ...خ...خ; nu are corespondent în limba română, reprezintă sunetul „*khe*” din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	خ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	خ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	خ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	خ		
(<i>kāhk</i>) کاخ	(<i>mikh</i>) میخ	(<i>takhfif</i>) تخفیف	خانه (<i>Khāne</i>)

10. A zecea literă a alfabetului persan este „*dal*” د...د...د...د...د; în limba română corespunde sunetului „*de*”, reprezintă sunetul „*de*” din alfabetul fonetic, nu se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	د
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	د

♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	د		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	د		
(dorud) درود	بلند (boland)	جدا (giadā)	دارا (dārā)

11. A unsprezecea literă a alfabetului persan este „zāl” ذ...ذ...ذ; nu are corespondent în limba română, reprezintă sunetul „zal” din alfabetul fonetic, nu se leagă de litera care urmează în cuvânt, are aceeași formă, ca litera dinainte, deosebire făcând-o punctul plasat deasupra lui ذ (zāl), nu se leagă de litera care le urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ذ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ذ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ذ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ذ		
شاذ (šāz)	لذیز (laziz)	لذت (lezat)	ذوب (zub)

12. A douăsprezecea literă a alfabetului persan este „re” ر...ر...ر; în limba română are corespondent cu litera „re” și reprezintă sunetul „re” din alfabetul fonetic, nu se leagă de cele care le urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ر		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ر		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ر		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ر		
مار (mār)	در (dar)	دارد (dārad)	روز (ruz)

13. A treisprezecea literă a alfabetului persan este „ze” ز...ز...ز; în limba română corespunde cu sunetul „zet” și reprezintă sunetul „ze” din alfabetul fonetic, nu se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ز		
♦ a doua formă sau forma de mijloc arată așa	ز		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ز		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ز		
آواز (<i>āvāz</i>)	دیروز (<i>diruz</i>)	بزرگ (<i>bozorg</i>)	زود (<i>zud</i>)

14. A paisprezecea literă a alfabetului persan este „je” ژ...ژ...ژ; nu are corespondent în limba română și este litera care reprezintă sunetul „je” din alfabetul fonetic. Este litera cea mai rar folosită, nu se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ژ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc arată așa	ژ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ژ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ژ		
دژ (<i>dej</i>)	کژ (<i>kaj</i>)	ویژه (<i>vije</i>)	ژاله (<i>jāle</i>)

15. A cinsprezecea literă a alfabetului persan este „sin” س...س...س; în limba română are corespondent cu sunetul „s”, reprezintă sunetul „se” din alfabetul fonetic și se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	سـ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	سـ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	سـ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	س		
ستاره (setāreh)	بیست (bist)	فارس (fārs)	عروس (, arus)

16. A șaisprezecea literă a alfabetului persan, este ”*šin*” ش...ش...ش; în limba română are corespondent cu sunetul „*șe*”, reprezintă sunetul „*șe*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	شـ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	شـ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	شـ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ش		
شب (šab)	بیشتتر (bištār)	پیش (piš)	موش (muš)

17. A șaptesprezecea literă a alfabetului persan este „*sad*” ص...ص...ص. ص; nu are corespondent în limba română, reprezintă sunetul „*se*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	صـ
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	صـ
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	صـ

♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa			ص
(<i>makhsus</i>) مخصوص	(<i>khāles</i>) خالص	(<i>mesr</i>) مصر	(<i>sobh</i>) صبح

18. A optsprezecea literă a alfabetului persan este „*zad*”...ض...ض...ض; nu are corespondent în limba română și reprezintă sunetul „*ze*” din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa			ض
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa			ض
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa			ض
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa			ض
(<i>houz</i>) حوض	(<i>mariz</i>) مريض	(<i>ba'zi</i>) بعضی	(<i>zamir</i>) ضمير

19. A nouăsprezecea literă a alfabetului persan este „*ta*” ط...ط...ط...ط; nu are corespondent în limba română și reprezintă sunetul „*ta*” din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa			ط
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa			ط
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa			ط
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa			ط
(<i>hayāt</i>) حیات	(<i>faqat</i>) فقط	(<i>matlab</i>) مطلب	(<i>tuti</i>) طوطی

20. A douăzecea literă a alfabetului persan este „*za*” ظ...ظ...ظ...ظ; nu are corespondent în limba română și reprezintă sunetul „*za*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa			غ
(bāq) باغ	(mablaq) مبلغ	(ceoqondar) چغندر	(qazā) غذا

23. A douăzeci și treia literă a alfabetului persan este „*fe*” ف...ف...ف...; în limba română are corespondent cu sunetul „*ef*”, reprezintă sunetul „*fe*” din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa			ف
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa			ف
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa			ف
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa			ف
(lāf) لاف	(harf) حرف	(sefid) سفید	(fārsi) فارسی

24. A douăzeci și patra literă a alfabetului persan este „*qaf*” ق..ق...ق...; este întâlnită numai în cuvintele de origine arabă, nu are corespondent în limba română și reprezintă sunetul „*qaf*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa			ق
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa			ق
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa			ق
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa			ق
(otāq) أتاَق	(qāṣoq) قاشق	(daqiqeh) دقیقه	(qermez) قرمز

25. A douăzeci și cincea literă a alfabetului persan este „*kaf*” ک...ک...; are corespondent în limba română cu sunetul „*kapa*” și reprezintă sunetul „*ka*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ک		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ڪ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ک		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ک		
پاک (<i>pāk</i>)	نمک (<i>namak</i>)	شکر (<i>šekar</i>)	کار (<i>kār</i>)

26. A douăzeci și șasea literă a alfabetului persan este „*gaf*” گ...گ...گ; are corespondent în limba română cu sunetul „*ge*” și reprezintă sunetul „*ge*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	گ		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	گ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	گ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată apare așa	گ		
برگ (<i>barg</i>)	جنگ (<i>geang</i>)	مگر (<i>magar</i>)	گل (<i>gol</i>)

27. A douăzeci și șaptea literă a alfabetului persan este „*lam*” ل...ل...ل; are corespondent în limba română cu sunetul „*el, le*” și reprezintă sunetul „*le*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ل		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ل		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	ل		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ل		
(sāl) سال	(del) دل	(salām) سلام	(lab) لب

Observație: Combinația de “*alef + lam*” se scrie în forma aceasta, لا și nu așa, لا.

28. A douăzeci și opta literă a alfabetului persan este „*mim*” م...م...م...م...م; are corespondent în limba română cu sunetul „*me*” și reprezintă sunetul „*m*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	م		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	م		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	م		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	م		
(kham) خام	(esm) اسم	(kamar) کَمَر	(man) من

29. A douăzeci și noua literă a alfabetului persan este „*nun*” ن..ن..ن..ن..ن; are corespondent în limba română cu sunetul „*ne*” și reprezintă sunetul „*ne*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ن		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	ند		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	نن		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ن		
(میدان) <i>(meidān)</i>	نان <i>(nān)</i>	سنگ <i>(sang)</i>	نمک <i>(namak)</i>

30. A treizecea literă a alfabetului persan este „*vav*” و...و...و; are corespondent în limba română cu sunetul „*ve*” și este litera care reprezintă sunetul „*ve*” din alfabetul fonetic.

- la mijlocul sau sfârșitul unui cuvânt se citește “*v*” sau vocala lungă „*u*”, ori mai rar diftongul „*ou*”. La sfârșitul a câtorva cuvinte, dar care toate sunt importante, reprezintă vocala scurtă „*o*”;
- în câteva cuvinte importante “*vāv*” este mut;
- nu se leagă de litera care urmează în cuvânt și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	و		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	و		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	و		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	و		
سرو <i>(sarv)</i>	دو <i>(do)</i>	آواز <i>(āvāz)</i>	ویژه <i>(vijeh)</i>
جارو <i>(jāru)</i>	مو <i>(mu)</i>	شلوار <i>(šalvār)</i>	وسط <i>(vasat)</i>

31. A treizeci și una literă a alfabetului persan este „*he*” ه...ه...ه..... ”; are corespondent în limba română cu sunetul „*haș, ha*” și reprezintă

sunetul „*ha*”, din alfabetul fonetic, se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ه		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	هـ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	هـ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ه		
(<i>māh</i>) ماه	(<i>ṣabih</i>) شبیه	(<i>behtar</i>) بهتر	(<i>hastam</i>) هستم

32. A treizeci și doua literă a alfabetului persan este „*ye*” ی...ی...ی...ی...; are corespondent în limba română cu sunetul „*i*” și reprezintă sunetul „*y*”, din alfabetul fonetic și are următoarele pronunții:

- la începutul cuvântului: semiconsoana „*i*”, vocala lungă „*i*” (mai rară) diftongul „*ey*”;
- la sfârșitul cuvântului: după o consoană, vocala „*i*” sau mai rar diftongul *ey*;
- în cuvinte împrumutate din arabă (*ā* lung);
- după o vocală, este silaba „*ye*”, foarte rar, „*i*”;
- se leagă de litera care urmează și are patru forme de scriere:

♦ prima formă sau forma de început apare așa	ی		
♦ a doua formă sau forma de mijloc apare așa	یـ		
♦ a treia formă sau forma de sfârșit apare așa	یـ		
♦ a patra formă, numită și forma izolată, apare așa	ی		
(<i>bini</i>) بینی	(<i>mi</i>) می	(<i>pāyān</i>) پایان	(<i>irān</i>) ایران
(<i>rusari</i>) روسری	(<i>ney</i>) نی	(<i>ṣir</i>) شیر	(<i>yār</i>) یار

ALTE SEMNE GRAFICE

- Hamze ؤ (în limba arabă hamza) ؤ... ؤ... ؤ este un stop glotal folosit numai în împrumuturile din arabă.

Exemplu:

lucru, obiect	şey'	شئىء
---------------	------	------

În poziție mediană, hamze se comportă astfel:

- în cazul în care hamza este precedat de o fatha رأى (Ray) vot, مسأله (mas'aleh) problemă;
- în cazul în care hamza este precedat de o kasa استئصال (este'sāl) disperare, استئناف (estenāf) recurs;
- în cazul când hamza se folosește pe suport de و (vav) سؤال (so'āl) întrebare. În scrierea persană se folosește și varianta cu creștătură شأن (şa'n) شنون (şo'un) (plural) rang, demnitate.

Cuvintele de origine persană nu primesc hamza آيين (āyin) ritual, obicei; varianta aceasta آئين este incorectă.

Același lucru este valabil în cazul eufonic “y” pentru nedeterminare sau când avem vocală lungă „ā” sau „u”.

پائی بلند picior lung (pāie boland), niciodată nu scriem پائی بلند ;

موئی زیبا păr frumos (muie zibā), niciodată nu scriem موئی زیبا ;

خانه ئی بزرگ casa mare (khānei bozorg), niciodată nu scriem خانه ی بزرگ .

În cazul existenței de „h” mut la sfârșitul cuvântului putem să folosim și combinația ای (ey) :

خانه ای کوچک O casă mare sau ای کوچک (baccey kucek) Copilul mic, bebeluș.

SISTEMUL DE TRANSCRIERE

În limba persană orice vocală inițială sau diftong este însoțită de un alef.

ای، او، ای، او، آ، ا، ا، ا، ا

nor	<i>abr</i>	ابر
apă	<i>ab</i>	آب
cal	<i>asb</i>	اسب
el, ea (pronume personal)	<i>u</i>	او
asemenea, din nou	<i>eyzan</i>	ایضاً
Iran	<i>irān</i>	ایران
început	<i>ebtedā'</i>	ابتداء
foc	<i>ātaş</i>	آتش

VOCALELE

Spre deosebire de engleză, care are un sistem destul de complex de vocale, persana are doar trei vocale lungi. Cele trei vocale scurte din persană (*a/e/o*) în mod normal nu sunt indicate în scris. La începutul unui cuvânt, vocala scurtă este indicată de „ا”, „ا”, sau de „ع”

دارا (<i>dārā</i>)	کباب (<i>kabāb</i>)	آ (<i>ā</i>) آب (<i>āb</i>)
علم (<i>‘elm</i>)	امید (<i>omid</i>)	امیر (<i>amir</i>)
کی (<i>ki</i>)	دیو (<i>div</i>)	ی (<i>i</i>) ایران (<i>Irān</i>)

Dacă un cuvânt se termină în „o”, atunci se va termina în - و

نو (<i>no</i>)	تو (<i>to</i>)
------------------	------------------

Dacă cuvântul se termină în „e”, vocala scurtă este indicată de un „ه”, care este adesea (deși nu întotdeauna) mută.

ده (<i>deh</i>)	ستاره (<i>setāre</i>)	به (<i>be</i>)
-------------------	-------------------------	------------------

În limba persană vocalele scurte (a, e, o) se notează cu ajutorul unor semne grafice speciale, care se așază deasupra sau dedesubtul literelor.

Vocalele scurte cu exemple (a, e, o)

- Fatha - marchează vocala scurtă „a”
vocala scurtă a ——— ا

شَب (<i>ṣab</i>)	سَلَام (<i>salām</i>)	أَبَر (<i>ābr</i>)
--------------------	-------------------------	----------------------

- Kasra - marchează vocala scurtă „e”
vocala scurtă e ——— اِ

كِتَاب (<i>ketāb</i>)	دِرَخت (<i>derakht</i>)	اِسْتَخْر (<i>estakhr</i>)
-------------------------	---------------------------	------------------------------

- Zamme - marchează vocala scurtă „o”
vocala scurtă o ——— اُ

سُمَاق (<i>somāq</i>)	بُزْرَگ (<i>bozorg</i>)	اُتَاق (<i>otāq</i>)
-------------------------	---------------------------	------------------------

- Tanvinul se scrie deasupra unui „ا” final, împreună cu care se pronunță „an” — اْ

كَاْمَلًا (<i>kāmelān</i>)	حَتْمًا (<i>hatman</i>)	لُطْفًا (<i>lotfan</i>)
------------------------------	---------------------------	---------------------------

- Sokun —[◌] marchează lipsa vocalelor

بِهْتَر (behtar)	سَرْد (sard)	تَقْرِيْباً (taqriban)
------------------	--------------	------------------------

Vocalele scurte și sistemul de transcriere.

َ	ِ	ُ
Vocala scurtă „a”	Vocala scurtă „e”	Vocala scurtă „o”
◌	ء	◌
sokun	hamze	Taşdid
	آ	◌
	alef madde	tanvin

Urmăriți vocalele într-un text din Qoran

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ ﴿٢﴾ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿٣﴾ مَا لِكَ یَوْمَ الدِّیْنِ
 ﴿٤﴾ اِیَّاكَ نَعْبُدُ وَاِیَّاكَ نَسْتَعِیْنُ ﴿٥﴾ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِیْمَ ﴿٦﴾
 صِرَاطَ الَّذِیْنَ اَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ غَیْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَیْهِمْ وَلَا الضَّالِّیْنَ ﴿٧﴾

NOTA AUTORULUI	7
CUVÂNTUL AUTORULUI	9
INTRODUCERE	13
ALFABETUL ȘI PRONUNȚIA ÎN LIMBA PERSANĂ	23
I. SUBSTANTIVUL	49
اسم	
II. ADJECTIVUL	63
صَفَات	
III. NUMERALUL	77
عدد	
IV. PRONUMELE	89
ضمير	
V. VERBUL	101
فِعْل	
VI. ADVERBUL	141
قيد	
VII. INTERJECȚIA	149
گفتار بدون کلام / حرف ندا	

VIII. PREPOZIȚIA	153
حرف إضافه	
IX. CONJUNCȚIA	163
حَرْفِ رَبط	
X. GLOSAR ROMÂN-PERSAN	169
واژه نامه رومانی فارسی	
BIBLIOGRAFIE	309